

2014–2020 METŲ EUROPOS SAJUNGOS FONDŲ INVESTICIJŲ VEIKSMŲ PROGRAMOS

2018 METŲ ĮGYVENDINIMO ATASKAITOS

SANTRAUKA

Įgyvendindamos Europos Sąjungos (toliau – ES) investicijų veiksmų programas, ES valstybės kasmet privalo pateikti Europos Komisijai (toliau – EK) metines veiksmų programų įgyvendinimo ataskaitas. Ataskaitose apžvelgiama veiksmų programos įgyvendinimo pažanga atsižvelgiant į pagrindinius finansinių ir fizinių rodiklių pasiekimus, įgyvendinimo aplinkybių pokyčius, analizuojama pasiektų rezultatų nauda visuomenės poreikiams ir šalies ūkio plėtrai.

EK teikiama Lietuvos 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos (toliau – Veiksmų programa) **metinė ataskaita apima Veiksmų programos įgyvendinimą per 2018 metus.**

Didėjantis investicijų intensyvumas per 2018 metus

Per 2018 m. paskelbtų kvietimų suma padidėjo 1 090 mln. eurų (16 proc.), projektų sutarčių – 1 363 mln. eurų (20 proc.), mokėjimų – 736 mln. eurų (11 proc.). Tai rodo, kad ES investicijos įgauna pagreitį.

Įgyvendinant Veiksmų programą iki 2018 m. pabaigos 4 271 mln. eurų (64 proc. Lietuvai skirtų ES fondų lėšų) ES fondų lėšų buvo skirtos 14 615 projektų, išmokėta 2 022 mln. eurų ES fondų lėšų (30 proc. Lietuvai skirtų ES fondų lėšų).

Lyginant ES fondų lėšų investavimą tarp ES šalių narių, Lietuva yra 9-je vietoje ir viršija ES vidurkį.

Per 2018 m. projektams skirta 1 363 mln. eurų, o projektams išmokėta 736 mln. eurų.

Pasiekta pažanga įgyvendinant Veiksmų programą pagal sektorius

2018 m. spartėjo verslo-mokslo investicijos **MTEPI** srityje, taikyta 15 skirtingų intervencijų, siekiant apimti visą inovacinį ciklą. Didinant technologijų perdavimo mastą, pradėti įgyvendinti inovacijų ir technologijų perdavimo centrų veiklos skatinimo projektai, inicijuota nauja priemonė, skirta ekselencijos centrų veiklos skatinimui sumanios specializacijos kryptyse.

Pradėti įgyvendinti du **informacinės visuomenės plėtrai** svarbūs projektai: projektas, skirtas naujos kartos interneto prieigos infrastruktūros plėtrai, ir projektas, skirtas valstybės informacinių išteklių infrastruktūros konsolidavimo reformai įgyvendinti. Parengtas investicijų projektas, skirtas valstybės valdomo elektroninių ryšių tinklo su kompleksinėmis kibernetinio saugumo priemonėmis, sukūrimui.

Siekiant didinti gyventojų skaitmenines kompetencijas, pradėti įgyvendinti projektai, skatinantys gyventojus išmaniai naudotis internetu atnaujintoje viešosios interneto prieigos infrastruktūroje, užtikrinantys kultūros turinio skaitmeninimą, plėtojantys viešai prieinamus ir nemokamai platinamus lietuvių kalbos IT sprendimus.

Smulkaus ir vidutinio verslo konkurencingumo skatinimo pažanga buvo ypač gera, daugelio priemonių įgyvendinimo efektyvumas ir rezultatyvumas yra aukštas. Siekiant investuoti į pažangią ir inovatyvią gamybą bei neatsilikti nuo šiuo metu pasaulyje vykstančios naujos pramoninės revoliucijos daugiau nei 40 mln. eurų skirta veikloms, kurios skatins įmones kurti naujus verslo modelius ir investuoti į skaitmenines technologijas.

Įgyvendinant **regioninių kelių** infrastruktūros modernizavimą ir plėtrą, iki 2018 m. pabaigos buvo rekonstruota 94 km kelių. Taip pat matyti reikšmingi pasiekimai investuojant į eismo saugos gerinimą – įdiegtos 27 saugų eismą gerinančios ir aplinkosaugos priemonės.

Atidarytas vienas iš svarbesnių Lietuvai strateginių projektų – „Via Baltica“ tarp Kauno ir Marijampolės, saugi keturių eismo juostų automagistralė, išplatinta nuo 2 iki 4 eismo juostų kelio ruože nuo 35,40 iki 45,15 km, kurio įgyvendinimui skirta 26,8 mln. eurų ES investicijų.

Lietuva **pasiėkė** 2020 m. numatytus šiltnamio efektą sukeliančių dujų mažinimo tikslus (Kioto protokolas). Šiuo metu didelis dėmesys skiriamas didinant AEI panaudojimą transporte ir siekiant ŠESD mažinimo tikslų Apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemoje nedalyvaujančiuose sektoriuose.

Siekiant „Europa 2020“ strategijoje nustatytų tikslų **aplinkosaugos sektoriuje** suplanuota skirti 48,8 mln. daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) investicijų planų rengimui, techninių darbo projektų rengimui, statybos techninei priežiūrai.

Patvirtinta 17 mln. eurų vertės priemonė, skirta elektros energijos iš atsinaujinančių išteklių gamybos įrenginių įrengimui namų ūkiuose, kurios lėšomis numatoma kompensuoti dalį namų ūkių išlaidų, patirtų įsirengiant saulės šviesos elektrinę savo elektros energijos poreikiams tenkinti. Finansavimas bus skirtas apie 5000 namų ūkių, papildomai bus įrengta mažiausiai 35 MW mažos iki 10 kW galios energijos iš atsinaujinančių išteklių gamybos įrenginių, skirtų elektros energijos gamybai namų ūkių reikmėms, taip pat sumažintas bendras metinis šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekis 21 000 t CO₂ ekvivalentu.

Investuojant į **tikslines regionų teritorijas**, baigtas 15,8 mln. eurų vertės projektas „Klaipėdos daugiafunkcio sveikatingumo centro statyba“, kurio metu pastatytas naujas 7256,8 m² pastatas. Sukurta infrastruktūra pritaikyta bendruomenės poreikiams. Investuojant į pereinamojo laikotarpio tikslines teritorijas, baigta daugiau nei pusė įgyvendinamų projektų, kurių vertė 7 mln. eurų.

Kultūros sektoriuje nemažai projektų įtraukta į sąrašus, paskelbti visi (6) konkursinių priemonių kvietimai. Atrinktas finansinis tarpininkas – AB Šiaulių bankas, kuris teiks paskolas pareiškėjams pagal finansinę kultūros paveldo priemonę.

Suplanuota nemaža dalis investicijų **sveikatos srityje**. Pasiėktas proveržis ligų *prevencijos* srityje: pradėti įgyvendinti visi į prevenciją ir sveikatos raštingumo didinimą orientuoti savivaldybių projektai.

Pakeitus Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymą, užtikrinta nepertraukiama, visą parą veikianti vaiko teisių apsaugos sistema. ESF lėšomis įveikintos mobiliosios komandos teikia profesionalias rekomendacijas atvejo vadybininkui, kuriomis remiantis visa specialistų komanda gali padėti šeimai įveikti krizę, kad vaikas kuo skubiau būtų grąžinamas į biologinę šeimą.

Švietimo sistemos reforma padėjo kompleksiskai įvertinti profesinio mokymo pertvarką, kurios vienas iš kertinių aspektų yra efektyvus profesinio mokymo įstaigų tinklo kūrimas.

Investuojant į infrastruktūrą aukštajame moksle efektyvinamas esamas infrastruktūros tinklas ir investicijos derinamos su universitetų pertvarkos planais. Šio tinklo pertvarkoje dalyvaujančių universitetų infrastruktūros 6 projektams skirta 60 mln. eurų.

Viešojo valdymo srityje 2018 m. buvo peržiūrėtos suplanuotos investicijos ir susikoncentruota ties esminėmis reformomis Lietuvos viešojo administravimo problemų sprendimui.

Informavimo apie Veiksmų programą ir jos įgyvendinimo vertinimo srityje lėšos skiriamos ES struktūrinių fondų lėšų administravimo sistemos institucijų vykdomoms komunikacijos kampanijoms įgyvendinti. 2018 m. buvo įgyvendinamos 57 informacinės kampanijos. Atlikti 6 vertinimai.

2018 metais veikė **8 fondų fondai**, iš kurių: 5 fondai skirti energijos vartojimo efektyvumui didinti daugiabučiuose namuose bei viešojo sektoriaus pastatuose; 2 fondai skirti šalies verslumo lygio didinimui, nedarbo mažinimui ir šalies ekonominiam augimui; 1 fondas skirtas investicijų į kultūros paveldo objektus skatinimui, pritaikant kultūros paveldo objektus visuomenės poreikiams bei išsaugant vertingas jų savybes.

Platus finansinių priemonių naudojimas.

Valstybei finansinės priemonės suteikia galimybę įgyvendinti svarbius projektus turint ribotus viešuosius finansinius išteklius. Finansinėms priemonėms būdingas tęstinumas ir „atsinaujinantis“ pobūdis, nes, paskolinus ar investavus finansinėms priemonėms skirtas lėšas, jos sugrįžta ir yra toliau

naudojamos, siekiant tų pačių tikslų. 2018 m. pradėtos kurti finansinės priemonės naujose vandentvarkos ir susisiekimo srityse.

Įgyvendinant Veiksmų programą iki 2018 m. pabaigos Lietuvoje iš viso įsteigti ir šiuo metu savo veiklą vykdo 8 fondai, iš kurių – 5 fondai energijos efektyvumo srityje, 2 fondai verslo finansavimo ir vienas kultūros paveldo srityse.

Svarbesni pasiekimai iki 2018 m. pabaigos

- Visi prioritetai pasiekė į veiklos peržiūros planą įtrauktas rodiklių reikšmes ir įgijo teisę investuoti rezervo lėšas.
- Pritraukta 358 mln. eurų privačių lėšų.
- Išaugo gyventojų besinaudojančių internetu dalis iki 78 proc.
- Parengta didžioji dalis (17 iš 18) darnaus judumo planų.
- Įrengta/rekonstruota 12,1 km dviračių/pėsčiųjų takų.
- 191,3 tūkst. šilumos vartotojų pagerinta šilumos tiekimo kokybė.
- 31,2 tūkst. namų ūkių priskirtų geresnei energijos vartojimo efektyvumo klasei.
- 170,8 tūkst. gyventojų teikiamos geresnės vandentiekos paslaugos.
- Naujai įrengta/įsigyta 714 socialinių būstų.
- 68 viešosios sveikatos priežiūros įstaigose pagerinta paslaugų teikimo infrastruktūra.

ES investicijos padeda siekti teigiamų socialinių ir ekonominių pokyčių šalyje

2018 m. atliktos visuomenės nuomonės apklausos duomenimis, 72 proc. gyventojų teigia, kad ES investicijos padeda siekti teigiamų socialinių ir ekonominių pokyčių šalyje ir prisideda prie gyventojų gyvenimo kokybės gerinimo, 76 proc. gyventojų teigia, kad asmeniškai pajuto ES investicijų naudą.